

Motion till riksdagen 2025/26:4046

av Christofer Bergenblock m.fl. (C)

med anledning av prop. 2025/26:201 Reformerat försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska få beräkna ett högre försörjningsstöd än riksnormen om det finns särskilda skäl och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska få göra avsteg från bidragstaket vid särskilda skäl och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska följa upp och utvärdera de sociala och ekonomiska konsekvenserna av det införda bidragstaket samt vid behov reformera bidragstaket och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Centerpartiet är arbetslinjen en av de mest grundläggande principerna för ett starkt och välmående samhälle. Arbete är mer än bara en inkomst – det är en väg till självförsörjning, social gemenskap och personlig utveckling. Att varje individ ges möjlighet att bidra efter egen förmåga och försörja sig själv är avgörande för både den enskildes frihet och för samhällets sammanhållning och välstånd.

Ett långvarigt bidragsberoende riskerar att bli passiviserande och låsa in människor i ett utanförskap som är svårt att bryta. För de barn som växer upp i familjer utanför arbetsmarknaden kan utanförskapet gå i arv. Därför är det centralt att trygghetssystemen är utformade för att vara en tillfällig hjälp och en språngbräda tillbaka till egen försörjning, inte en permanent lösning. För att bryta bidragsberoende räcker det dock inte med att enbart justera ersättningsnivåer. Det krävs samtidigt aktiva och effektiva reformer

som river de hinder som står i vägen för ett jobb. Det handlar om att sänka kostnaderna för att anställa, erbjuda rätt utbildning och säkerställa en fungerande matchning. Centerpartiet har länge drivit på för att ett tydligt och fungerande aktivitetskrav ska vara en självklar del av försörjningsstödet. Krav och stöd måste gå hand i hand.

Mot denna bakgrund ställer vi oss bakom propositionens huvudsakliga inriktning. Men för att arbetslinjen ska fungera i praktiken och vara rättvis i hela landet, måste reformerna vara välavvägda och träffsäkra. Det är i det ljuset vi ser med oro på delar av förslaget som riskerar att slå fel, minska kommunernas möjligheter att ge rätt stöd och få oönskade konsekvenser för barn, unga och de mest utsatta.

Kommunerna ska få beräkna högre belopp än riksnormen

I propositionen föreslås att riksnormen ska beräknas utifrån ett referensvärde som baseras på prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Dessutom föreslås vissa ändringar i riksnormens kostnadsposter och begränsningar i möjligheten att lämna försörjningsstöd utöver riksnormen. I propositionen föreslås uttryckligen att socialnämnden inte får beräkna försörjningsstöd till ett högre belopp än vad som anges i riksnormen. Centerpartiet motsätter sig detta och anser att kommunerna ska få beräkna högre stöd än riksnormen utifrån vetskapen om att Sveriges kommuner ser väldigt olika ut. En rigid nationell norm tar inte hänsyn till de skiftande levnadskostnaderna i vårt land. Kostnader för exempelvis mat och andra förnödenheter kan skilja sig markant mellan en storstad och en landsbygdskommun. Kommunerna, som står närmast medborgarna och har bäst kunskap om de lokala förhållandena, måste ges verktyg att göra rimliga bedömningar. Det är särskilt angeläget eftersom beräkningen av den nya riksnormen i praktiken riskerar innebära sänkningar i försörjningsstödet som inte återspeglar faktiska levnadskostnader. Vi anser därför att socialtjänstlagen ska medge att kommuner får fatta beslut om ett högre stöd än vad riksnormen föreskriver. Socialnämnden ska kunna beräkna dessa kostnader till en högre nivå när det finns särskilda skäl för det, precis som i nuvarande socialtjänstlag.

Kommunerna ska få göra avsteg från bidragstaket vid särskilda skäl

Försörjningsstöd föreslås i propositionen begränsas för hushåll med fler än tre hemmavarande barn och skolungdomar som är under 21 år. Det syftar till att förstärka arbetslinjen och bryta bidragsberoende, vilket vi i grunden stöder. Vi motsätter oss dock att kommunerna uttryckligen begränsas i möjligheten att göra individuella avsteg från taket. Enligt förslaget ska socialnämnden besluta att ett hushåll ska undantas från begränsningen om det finns synnerliga skäl. Att begränsa socialtjänstens handlingsutrymme på detta sätt riskerar att leda till orimliga situationer där barn och familjer i särskilt utsatta lägen hamnar i kläm. Centerpartiet anser därför att möjligheten för socialnämnden att undanta ett hushåll från begränsningen ska ändras till att i stället gälla vid särskilda skäl. Det ger större möjlighet för kommunerna att vid behov anpassa stödet för stora barnfamiljer, vilket blir särskilt viktigt då konsekvenserna av förslaget om bidragstak inte är fullt kända.

Krav på skyndsam uppföljning av bidragstaket

Som många remissinstanser fört fram riskerar förändringarna i socialtjänstlagen och förslaget om ett bidragstak leda till ökad barnfattigdom. Centerpartiet tar detta på största allvar. Vi är särskilt oroade över hur förslaget kommer att påverka barn och unga, stora barnfamiljer som lever i utsatthet, ensamstående mammor och andra grupper som redan i dag har svårt att få ekonomin att gå ihop. Därför är det av yttersta vikt att regeringen skyndsamt följer upp och utvärderar konsekvenserna av bidragstaket. En sådan utvärdering måste specifikt analysera effekterna för barn och utsatta grupper och resultera i en bedömning av om bidragstaket behöver justeras eller reformeras för att undvika negativa sociala konsekvenser.

Christofer Bergenblock (C)

Martina Johansson (C)

Anne-Li Sjölund (C)